

TANTERV
ÉS
ÚTMUTATÁSOK
A NYOLCOSZTÁLYOS NÉPISKOLA SZÁMÁRA

V. KÖTET:

RÉSZLETES ÚTMUTATÁSOK
MÁSODIK RÉSZ

*Kiadta a m. kir. vallás- és közoktatásügyi
miniszter 55.000/1941. V. számú rendeletével*

BUDAPEST, 1941

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

TÖRTÉNELEM.

a) A magyar nemzet története.

Cél.

A történettanítás célja, hogy tanítványaink a magyar nemzet multjának legkiemelkedőbb eseményeit világtörténeti kapcsolatok érintésével megismerjék s hogy lelkükben a magyarság évezredes küzdelmeinek, továbbá a hosszú századokon át vele együtt élő népekkel végzett közös munkának szemléletéből a mult iránt érdeklődés és bizonyos fokú történeti érzék fejlődjék. Alapozza meg a történettanítás a magyar nép multjának megismeréséből és értékeléséből fakadó nemzeti öntudatot. Éreztesse meg, hogy mindaz, amit a haza földje hord, ami a nemzet lelkében él: az ősöktől nyert örökségünk. Fejlessze ki ezzel tanulóinkban a multak iránti kegyeletet. Igyekezzék tudatossá tenni a hazaszeretetnek és a nemzeti összetartozásnak mélyebb érzelmét. Keltse fel bennök a nemzeti javak iránt azt a felelőségérzetet, mely a nemzeti erények ápolására, a közösségnek tartozó kötelességek felismerésére és a nemzet életét továbbépítő munka lelkes elvégzésére sarkal.

A tanítás anyaga.

A magyar nemzet történelme a magyarság önfenntartásának és művelődésének története. Megismerteti a nemzet életének összes megnyilvánulásait, felöleli tehát az állami, gazdasági, társadalmi, szellemi fejlődést: a magyar nép küzdelmét az élet

magasabb formáiért. A történelem tanulása során tanítványaink megismerik, hogy a magyar nemzet az egyes korszakokban mint biztosította helyét a népek sorában, mit dolgozott és alkotott, hogy ünnepeit és szórakozott, milyen volt a társas érintkezése, milyen volt erkölcsé és gondolkodásmódja, stb.

A történelemtanítás a népiskolában a történelem roppant nagy anyagából csak keveset választhat ki, de e kevés legyen szemléletes és életteljes, egyben alkalmas a történelmi érzék felkeltésére és a történelmi fejlődés bemutatására. Bár a legkiemelkedőbb események, a tények puszta ismerete is fontos, de ennél jelentősebb fontosságú, hogy növendékeink friss és élénk képzelő erejükkel beleéljék magukat az elmúlt korszakokba.

A jelen életével főleg a beszéd- és értelemgyakorlatok során foglalkozik a gyermek. De amikor a jelen viszonyairól beszélgetünk, lépten-nyomon kínálkozik alkalom, hogy a multra is visszamutassunk. Tanítványaink így alkalomszerűleg sok történelmi ismeretet szereznek és ezzel előkészítjük őket a történelem rendszeresebb tanulására.

Az I. osztály beszéd- és értelemgyakorlati anyagában a szülői ház berendezése, felszerelési tárgyai, a kert fáit, a családi név és emlékek, a család öröm- és gyásznapjai, az iskola és a templom nyújt sok olyan részletet, amelyeknek felhasználásával, a múlt időkbe visszanyúló vonatkozások minél teljesebb feltárásával felkeltjük a hagyományok tiszteletét és felébresztjük a megőrzésükre irányuló hajlandóságot: a kegyelet érzését.

A családi élettel és emlékekkel kapcsolatban ne mulasszuk el már ezen a fokon a tanulók időfogalmának fejlesztését olyformán, hogy a családi múlt szereplő személyeit és tárgyait a jelenhez viszonyítsuk. Pl. amikor édesapa olyan kicsi volt, mint te, stb.

A II. osztályban a lakóhely házait, a lakosok foglalkozását, a lakóhely múltját és az ünnepek méltó megülését tárgyaló beszélgetések során nyílik alkalom annak megértésére, hogy a jelen hosszú fejlődés

és munka eredménye. Ezzel elérjük azt is, hogy erősödik tanulóinkban a lelki kapocs, mely őket szülőföldjükhöz fűzi.

Az időfogalom fejlesztését ebben az osztályban már az emberi élet korszakaira vonatkoztatva, olykor számokkal is végezhetjük. Pl. amikor édesapa iskolásgyerek volt, 32 évvel ezelőtt, építették templomunkhoz a tornyot, stb. Természetesen ez csak a II. osztályban megismert számkörön belül történhetik, egyébként elégedjünk meg azzal, hogy az ismertett eseményeket időbelileg egymáshoz viszonyítjuk. Pl. a kastély vagy a templom épült-e előbb?

A III. osztályban a község és környékén élő nép eredete és letelepedése, történelmi emlékei, a környék háztípusai, a nép között élő régi játékok, népdal, mese, monda, népszokás, népművészet, a környéken lejátszódott fontosabb történelmi események beszélgetésünk anyaga. Az olvasókönyv megfelelő olvasmányai is alkalmat szolgáltatnak a beszélgetések során szerettek kiegészítésére.

A beszélgetés és az olvasottak tárvalása alkalmával felmerülő anyagrészeket lehetővé teszik, hogy még messzebb hatoljunk a múltba. A gyermek a lakóhelynek, mint a közvetlen érdeklődési körében levő szűkebb közösségnek javait, most már történelmi szempontból is képes mérlegelni és értékelni.

Az időfogalmat itt már évtizedekre és századokra vonatkozólag fejleszthetjük tovább, de még mindig a családi életből nyert időegységekhez kapcsolva és figyelemmel arra, hogy három emberöltő (nagyapa, apa, unoka) átlag száz év. Pl. a falu határában levő rom a török pusztította templom maradványa. A törökdúlás olyan régen volt, hogy a nagyapa nagyapja sem találkozott volna a törökkel. — Ha a lakóhelynek s környékének emlékei vonatkozásban állnak történelmi személyekkel, akkor ezek életének idejét viszonyítsuk egymáshoz és tegyünk fel pl. ilyen kérdéseket is: Kossuth vagy Rákóczi élt-e előbb? Hány száz évvel előbb szerepelt Rákóczi, mint Kossuth, stb.